

Els seixanta: de la A a la Z.

'In, out, kitsch, camp... ¡uff!'

Els proposem un viatge alfabètic per alguns dels noms i els llocs que ja formen part del nostre paisatge sentimental. Són els felixos seixanta...

Amor. Paraula que formaria part d'uns dels eslògans més populars dels seixanta: "Fes l'amor i no la guerra".

Al vent. Títol d'una de les cançons més emblemàtiques de la dècada dels seixanta. Se'n van fer moltes versions, la més recent, la de la London Symphony Orchestra. El seu autor, Raimon.

Aplec: *Picnic* reivindicatiu.

Aranda, Vicente. Director barceloní i un dels membres més destacats de l'anomenada Escola de Barcelona. Va fer debutar en el cinema Teresa Gimpera i en el futur seria l'adaptador per excel·lència de les novel·les de Marsé a la pantalla. Victoria Abril li deu bona part de la seua carrera.

Arquitecte. Una de les professions *vedettes* de la Barcelona dels seixanta. En aquest gremi destacaven noms com Oriol Bohigas, Federico Correa, Antoni de Moragas, José Antonio Coderch, Ricard Bofill, Òscar Tusquets, Alfonso Milà, Josep Martorell, etc. Molts d'ells, anys després tindrien un destacat paper en la renovació arquitectònica de la Barcelona olímpica.

Art i assaig. Modalitat cinematogràfica de gran èxit entre els cinèfils que va permetre la possibilitat de contemplar una sèrie de films en temps de la censura franquista. Entre els films de més èxit destaquem *Helga*, documental alemany d'educació sexual que va ajudar els espanyols a superar el mite de la cigonya i de la capital parisenc.

Aula 7. Sala de cinema de la ciutat de València. Com el seu nom indica era un local "inquiet" i on es projectaven films en la modalitat d'art i assaig. Va ser inaugurada amb el film de Roman Polanski *El cuchillo en el agua*.

Ausiàs March. Nom d'una llibreria valenciana dirigida per Frederic Martí i Toni Mestre i destinada a convertir-se en un dels *meeting point* imprescindibles dels plumífers locals en la primera meitat dels setanta. Va estar a punt de donar nom a una revista musical *Te espero en Ausiàs* protagonitzada entre altres per Amadeu Fabregat, Salvador Jàfer, Josep Piera, Rafa Ventura Melià, Lluís Fernández, Josep Domènech, etc.

Barcelona, José Luis. Popular presentador barceloní dels estudis de Televisió Espanyola en Barcelona. El seu programa concurs *Reina por un día* va mantenir l'esperança monarquica entre els televidents durant el règim autàrquic.

Barral, Carles. Editor i escriptor. Diuen que va

fer famosa la màxima "l'editor és l'estrella". Promotor del *boom* sud-americà: García Márquez, Vargas Llosa, Cabrera Infante, etc. Molt nomenats els seus còctels literaris.

Bilingüisme: Terme molt vilipendiat en els ambients de la Nova Cançó i que do-

naria pas al secessionisme sonor.

Bocaccio. Santuari de l'anomenada *gauche divine*. Inaugurat al febrer de 1967, el local estava regentat per l'incombustible Oriol Regàs. De gust modernista -recordem que el modernisme català fa el seu *revival* en els seixanta- constava de dues parts, planta baixa i soterrani on estava la discoteca.

Bofill, Ricard. Arquitecte-*vedette* que en aquesta dècada faria els seus "intents" cinematogràfics dins de l'anomenada Escola de Barcelona, però la seua vocació no seguirà el camí d'Oz sinó el del Post.

Bohigas, Oriol. Arquitecte i urbanista i personatge inevitable en la vida cultural barcelonina dels seixanta, setanta, vuitanta, noranta... Promotor del disseny i de l'arquitectura abans del *boom*. Al seu dietari de records "Dit o fet" hi ha alguns capítols dedicats a la Barcelona dels seixanta.

Cadaqués. Capital de l'imperi dalinià situada en l'Empordà. Ciutat marinera d'estiueig de la fauna barcelonina més moderna.

Camp. Terme de moda sinònim de ranci, antiquat, o siga, pertanyent al passat. A través del gust *camp* es *desempolsaren* velles melodies, antics melodrames, rancis films musicals, estils decoratius denostats. El camp barceloní va tenir un dels seus punts culminants amb el retorn dels vells *cuplets* en les veus de Núria Feliu i Guillermina Motta.

Ricard Bofill.

ARXIU

Terenci Moix.

RAFA OIL

Joan Manuel Serrat, Núria Feliu i Raimon al Palau de la Música Catalana de Barcelona. ORIOL MASPONS

Capsa. Teatre barceloní on se servien els espectacles més *progres*. Bar *underground* del barri del Carme de València.

Caputxinada. Tancada d'intel·lectuals, artistes, professors i alumnes al convent dels Caputxins de Sarríà entre el 9 i l'11 de març de 1966. El final del tancament va passar per les dependències policíques de Via Laietana i una subhasta d'obres a París per a recaptar diners per a les multes.

Casa Pedro. Local freqüentat pels universitaris i intel·lectuals valencians i on es va estrenar musicalment Raimon.

Castellet, Josep Maria. Escriptor, crític i assagista. Des del seu lloc de director literari d'Edicions 62 posarà al dia la cultura catalana dels seixanta. *Pope* literari.

Censura: Vegeu "Madame".

Ceret: Poble de la Catalunya Nord destinat a convertir-se en centre de peregrinació cinèfila de cap de setmana.

Cesc: Pseudònim del dibuixant gràfic Francesc Vila. Juntament amb Jaume Perich, els seus llibres humorístics arribarien a ser autèntics *best-sellers* a finals dels seixanta.

Cinc d'Oros. Llibreria barcelonina. Durant el franquisme les llibreries, a banda de servir de diana per als *còctels* de la ul-

tradreta, constituïen els centres de reunió dels sectors més progressistes.

Coccinelle. *Vedette* de *music-hall*, les seues actuacions serien molt freqüents en les sales de festa de Barcelona. Pionera del trans-sexualisme artístic en els escenaris estatals.

Colita. Fotògrafa barcelonina i cronista gràfica de la *gauche divine*. Sobre aquest grup va fer una exposició amb el títol "La Gauche qui rire".

Concret Llibres: Llibreria valenciana fundada per Tomàs Llorens i Valerià Miralles, entre altres, i que va succeir Ca'n Boils, pionera entre les llibreries valencianes nacionalistes.

Conillet de vellut. Títol d'una cançó de Serrat dedicada a la model Susan Holmquist i que exemplifica l'ambient cultural de la Barcelona més *divine*.

Corberó, Xavier. Escultor del qual es diu que va inventar l'eslògan "Fes l'amor i no la pedra".

Cova del Drac. Sala d'actuacions situada al carrer de Tuset per on desfilaren els de la Nova Cançó, Tete Montoliu i els del jazz, el teatre de cabaret de Maria Aurèlia Capmany...

Cucó, Alfons. Historiador valencià que en les seues hores lliures es dedicava a adaptar temes de Brel al català. Dècades després es convertiria en senador socialista *top*.

Destino: Setmanari d'informació general editat a Barcelona. Encara que fundat en el Burgos franquista de 1937 va evolucionar cap a posicions liberals, però sense arribar als *extremismes* d'un *Triunfo*.

Edigsa. Editora discogràfica catalana que serviria de trampolí per als membres de la Nova Cançó per a després acabar com el Ball de Torrent.

Teresa Gimpera, una de les muses "modernistes" dels seixanta.

D.JUMBERT

Eivissa. Illa Pititüsa i un dels paradisos *hippies* de la dècada amb la seua illa germana de Formentera. Nudisme.

Emporium. Sala de festes barcelonina que va veure passar el més selecte de les varietats musicals europees. Altres sales: Rio, Papagayo.

Enciclopèdia. Paraula que normalment s'acompanya de l'atribut catalana. Reivindicació laboral.

Erajoma. Sala de ball i bolera on els valencians descobriren el *twist* de Chubby Checker entre altres ritmes.

Espert, Núria. Actriu. Tot i que va fer

algunes aparicions cinematogràfiques en els seixanta, va tenir en l'escena els seus majors triomfs. Capdavantera en la cirurgia facial.

Esteva, Jacint. Director cinematogràfic i membre de l'Escola de Barcelona. Debuta amb el film *Dante no es únicament severo* codirigit

amb Joaquim Jordà.

Feltrinelli. Editor italià molt admirat per la classe intel·lectual barcelonina que moriria tràgicament.

Ferrater, Gabriel. Un dels noms que susciten més adhesions entre el gremi de la cultura vint anys després de la seua mort. Poeta i lingüista.

Festival. Benidorm, Mediterráneo, Mallorca...

Flash-Flash. Restaurant especialitzat en truites i lloc de moda en la dècada dels seixanta. Decoració a la *page* de Leopoldo Pomés.

Fotogramas. Bíblia setmanal del cinèfil, la seua secció consultori de Mr. Belvedere assolirà gran èxit.

Gassent, Rafa. Director valencià especialitzat en films *underground*. L'Andy Warhol de l'Horta. Ha estat també actor, pintor, director d'art, etc.

Gauche divine. Congregació barcelonina no registrada que agrupava directors de cinema, arquitectes, fotògrafs, editors, escriptors. Des de la Meseta era vista com un grup d'ociosos esnobs barcelonins. Va viure el seu moment d'esplendor entre finals dels seixanta i principis dels setanta.

Gil de Biedma, Jaime. Secretari general de la Companyia de Tabacos de Filipinas i "poeta de diumenge amb consciència de dilluns".

Gimpera, Teresa. Una de les muses de la Barcelona "modernista" dels seixanta. Xica de l'Escola de Barcelona, va passar a formar part de l'escuderia Masó amb títols de pel·lícules com *Novios 68*, *Las secretarias*, *Las amigas*, *Las colocadas*, etc.

Goytisolo. Cognom basc amb residència a Barcelona que ha produït una excel·lent saga d'escriptors per a tots els gustos.

Gubern, Roman. Crític, historiador i teòric dels mitjans de comunicació. En la dècada dels seixanta va realitzar guions per a films com *Mañana será otro día*, *España otra vez*, *Un invierno en Mallorca*, amb Jaime Camino.

Hippy: Vegeu Pau Riba. Formentera.

In. Ser "en" la moda.

Jutge. Apel·latiu que utilitzaren els membres de la Nova Cançó. El seu entusiasme reivindicatiu va donar pas a la professionalització, fet que provocà un garbellament entre el grup de jutges, després del qual molts d'ells es van haver de dedicar a altres quefers.

Kaps, Artur. Home de l'espectacle i el *music-hall*. Va arribar a Barcelona amb la companyia Los Vieneses. Els seus espectacles televisius des de Miramar marquen tota una època.

Kitsch. Terme sinònim de mal gust que va passar a ser sinònim de "bon gust" entre les minories més il·lustrades.

Maspoms, Oriol. Fotògraf barceloní que

Oriol Maspoms.

amb Xavier Miserachs ens ha deixat la crònica gràfica de la Barcelona dels seixanta.

Mini. Minifaldilla. Peça revolucionària. Mary Quant. Després arribaria la *midi*, la *maxi*...

Moix, Terenci. Escriptor i *enfant terrible*. Canviaria el seu "Ramon" pel nom de Terenci en homenatge a l'actor britànic Terence Stamp. Amb Enric Majó va formar una de les parelles artístiques i sentimentals més populars.

Montserrat. Muntanya catalana. Al desembre de 1971, al seu monestir, es va tancar un nombrós grup d'intel·lectuals, artistes, pintors, etc., en protesta pel Judici de Burgos. Diuen que la idea de la tancada tingué origen en la discoteca Bocaccio.

Nova Cançó. Moviment musical que va aconseguir —entre altres coses— que cantaren en català noms com Mina, Gianni Morandi, Rita Pavone, a més de monges, frares, capellans i dos xiquets mallorquins que es deien Queta i Teo.

Out. No ser moda.

Palau de la Música. *Sancta sanctorum* de la Nova Cançó. L'Olympia barceloní.

Parador. Versió valenciana de l'envelat principatí —només canviava el nom— i que s'instal·lava durant les falles. Al llarg dels seixanta hi desfilaron noms com Marlene Dietrich, François Hardy, Jayne Mansfield, Milva, Trini López, Sandie Shaw, etc.

Plaça de Bous. Al juliol de 1965 tenia lloc a la Monumental de Barcelona el concert dels Beatles.

Poliorama. Teatre de Barcelona que va acollir, entre altres, obres *històriques* com *Marat-Sade* i *Las criadas*.

Pomés, Leopoldo. Publicista i creador d'alguns dels mites publicitaris de la Televisió de l'època. El seu nom resulta imprescindible quan es parla de la renovació de la imatge de la publicitat, tant visual com gràfica.

Portabella, Pere. Director cinematogràfic —entre altres oficis— que va dirigir en aquesta dècada films de marcat accent avantgardista com *No compteu amb els dits* o *Nocturn 29* amb Lucia Bosé, que iniciava una segona carrera cinematogràfica després de la seua separació del toterero Dominguín. Es diu que l'actriu va tenir un flirt amb el director barceloní.

Psiquedèlia. Terme molt de moda en la segona meitat dels seixanta. Entre les obres psiquedèliques que va produir la cultura barcelonina dels seixanta destaquem la portada del disc de Guillermina Motta, *Visca l'amor* realitzada per Enric Sió.

Publi Cinema: Primera sala de Barcelona d'art i assaig. Es va inaugurar amb el film de Roman Polanski, *Repulsió*. Acaba de fer els vint-i-cinc anys.

Puig Palau, Alberto. Aristòcrata i un dels personatges més singulars de la societat barcelonina. Anys després Serrat li dedicaria la cançó *Tío Alberto*.

Raimon. Cantant i compositor de Xàtiva. Motor de la nova cançó. El seu disc amb poemes d'Espriu i portada de Miró significaria una fita musical en el panorama discogràfic espanyol.

Regàs, Oriol. Un altre dels imprescindibles en l'animació nocturna —i diürna— de la Barcelona dels seixanta. Creador de *Boccaccio*, *Tropical*, *Mad-dox*... Potser en el futur veurem algun carrer amb el seu nom per la seua dedicació desinteressada a fer de Barcelona una ciutat lliure, feliç i desvetllada.

Regàs, Rosa. Editora barcelonina que, després de passar per l'editorial Seix Barral, en fundaria una de pròpia, *La Gaya Ciencia*.

Salvat, Ricard. Director teatral inevitable en els

seixanta, i que va passar a un segon pla teatral en les dècades següents. Oscil·lació dels gustos.

Sagarra, Joan de: Crític teatral i testimoni brillant de l'època a través de les seues cròniques de paper corrosiu.

Serrat, Joan Manuel. Noi de Poble Sec. El seu pas al bilingüisme va produir una autèntica commoció. Fins i tot Pi de la Serra li va dedicar una cançó satírica, "Sóc el millor".

Serrat, Teresa. Protagonista de la novel·la de Juan Marsé, *Últimas tardes con Teresa*. Cap contacte familiar amb el cantant del mateix cognom.

Tele-Estel. Setmanari català de curta durada a diferència d'un altre setmanari, *Serra D'Or*, que es va iniciar també en

aquesta dècada però que va continuar en les següents.

Tres i Quatre. Llibreria i editorial valencianes fundades per Eliseu Climent el març de 1968. Els historiadors posteriors han assenyalat aquesta data com l'inici del famós "Holding Climent, SA".

Túria. Nom d'una cartellera cinematogràfica valenciana objecte d'amors i desamors.

Tuset Street. Versió barcelonina del Carnaby Street londinenc. Va donar nom a un film de Sara Montiel dirigit per Jordi Grau. El film va acabar com el rosari de l'aurora, i és que l'estrella a punt va estar de sucumbir a mans dels *progres* de l'Escola de Barcelona.

Tusquets. Cognom dels germans Òscar i Esther, arquitecte i editora i figures habituals del paisatge barceloní dels seixanta.

Twist. Ritme que va causar furor en la primera meitat dels seixanta i que entre nosaltres tingué com a difusors noms de l'estil del Duo Dinámico, Gelu, Los Sirex, Los Mustang, etc.

Vergano, Serena. Actriu italiana que va passar a convertir-se en imatge de la Barcelona més moderna. Per a guanyar-se la vida li tocà fer de nòvia de Raphael en les seues pel·lícules.

Versió original. Vegeu "Art i assaig".

Week-end. Paraula que a partir d'ara anirà associada a les localitats de Perpinyà, Ceret...

Ye-ye. Elles: minifaldilla, cabells curts o llargs amb serrells. Ells: cabells —tímidament— llargs, jaquetes de ratlla diplomàtica o levites decimonòniques, camises estampades...

Oriol Maspons, Colita i Xavier Miserachs, principals fotògrafs d'aquella Barcelona.

ARXIU

Carles Gàmez